ISSN 1300-5367
2598743600 12

Kuşgu

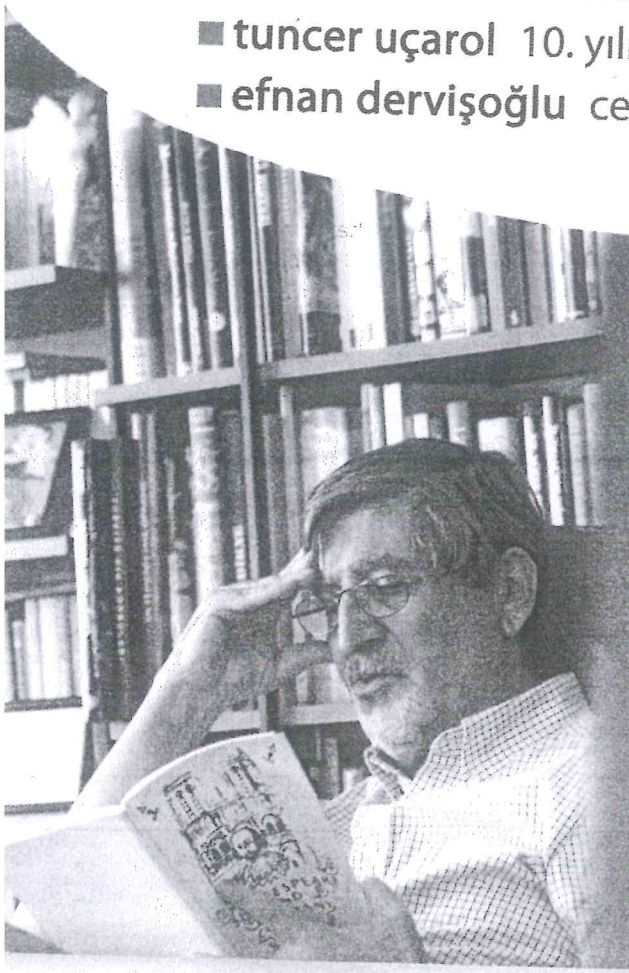
kültür sanat dergisi

Kurucusu:
Ahmet Selim Teymur
Kuruluş: 1961

Kuşgu
52.
yılında

Sayı: 281
Ocak-Şubat 2013
8 TL

■ **ahmet özer** nâzım hikmet 111 yaşında
■ **remzi inanç** doğan öz'den kalan
■ **attila aşut** yeni yılın eşiğinde
■ **hüseyin atabaş** geçen zamana karşı
■ **mehmet yaşar bilen** dincer günday'dan bir ergin günce kitabı
■ **hürol taşdelen** bir zamanlar ankara'da edebiyat dergileri
■ **dr. mustafa duman** sumela manastırı kütüphanesi
■ **ali mustafa** bir kitabın doğum gününde
■ **tuncer uçarol** 10. yılında abdullah baştürk işçi edebiyatı ödülleri
■ **efnan dervişoğlu** cevdet kudret'le bir ömür: ihsan kudret

atardamar

şiirin uzun yolculuğunda
refik durbaş

kadir incesu

Bu Sayıda

Ahmet Özer - Nâzım Hikmet 111 Yaşında 1
Remzi İnanç - Doğan Öz'den Kalan 2
Cemal Gürlek - Eleştirme... Niçin, Nasıl? 4
Ruhi Türkyılmaz - Paris (Şiir) 5
Attila Aşut - Yeni Yılın Eşiğinde 6
Hüseyin Atabaş - Geçen Zamana Karşı 10
Mehmet Yaşar Bilen - Dincer Günday'dan Bir Ergin Günçe Kitabı 13
Hürol Taşdelen - Bir Zamanlar Ankara'da Edebiyat Dergileri .14
İlkiz Kucur - Menekşe (Şiir) 17
Arzu K. Ayçiçek - Elma Dersem (Şiir) 17
Çiğdem Ülker - Gülseren Engin'le "Ağlama Smyrna Döneceğim" Üzerine 18
Nusret Kemal Otyam - Göçmen Kuşlar Uçarken (Şiir) 20
Ertuğrul Özüaydın - Şiirler 21
Hikmet Aksoy - Karikatür 21
H. Ertan Tokinan - Hâlâ (Şiir) 21
Ümit Tarı - Takvimlere Yolculuk 22
Vedat Yazıcı - Çakalı Boynuna (Şiir) 23
Nikos Gatsos - Çeviren: Baki Yiğit 24
Kadir İncesu - Atardamar / Şiirin Uzun Yolculuğunda Refik Durbaş 25
Mustafa Reşat Sümerkan - Fotoğraf 39
Dr. Mustafa Duman - Sumela Manastırı Kütüphanesi 40
Ali Mustafa - Bir Kitabın Doğum Gününde 43
Duran Aydın - Sözcükleri Sıcak Tutmak 46
Tuncer Uçarol - 10. Yılında Abdullah Baştürk İşçi Edebiyatı Ödülleri 48
Ömer Akşahan - "Yolların İzinde" Doğu Karadeniz'e 53
Mevlüt Kaplan - Fakir Baykurt'lu Yıllar 54
Mehmet Genç - "Haydi, Abbas, Vakit Tamam..." 56
Efnan Dervişoğlu - Cevdet Kudret'le Bir Ömür: İhsan Kudret 58
Hakan Bilge - Savaş Filmi mi, Savaş Propagandası mı? 60
Hasan Akarsu - Kitapların İçinden. 63
Yayla Boztaş Karsan - Seyyare (Öykü) 64
Bircan Çelik Gevrekci - Yansura (Şiir) 65
Şevket Yücel - Sözcüklerle Öpüşmek 66
Burhan Günel'e Saygı 67
Sanata ve Trabzon Sanatevi'ne Sahip Çıkıyoruz 68
Uygar Özcan - Her Sayı Kıyı'da Bir Şair 70
Kadir İncesu - Ön Kapak Refik Durbaş Fotoğrafı

Kıyı'dan

- Dergimizde bugüne değin hiç ürünü yayımlanmayan şair-yazar Tekin Sönmez'e geçen yıl "atardamar" bölümümüzde yer vermiştik. Bu yılın ilk sayısında yer verdiğimiz Refik Durbaş için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Dergimizde ürünleri yer almasa da emekleriyle Türk yazınının yüzünü güldüren değerlerimize sayfalarımızda sahip çıkmayı görev biliyoruz. Durbaş'a sağlık ve esenlik diliyor, söyleşiyi gerçekleştiren Kadir İncesu arkadaşımıza teşekkür ediyoruz.

- İşin gerçeğini kestirmeden yazabiliriz. Türk toplumu Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülünü bir türlü içine sindiremedi. Nobel ödüllü bir yabancı yazarı, Pamuk'tan daha yakın buldu kendine. Kendi toplumunun bireyi olamayanların evrensel düzlemde yer tutmalarının anlamının olamayacağı bir gerçek. Notos dergisinin ülkemiz insanına sorduğu sorudan çıkacak yanıt, Nobel alanın değil de alması gerekenin kim olacağını göstermesi açısından ilginçlik taşıyor.

- Kitap fuarları; şarkıcıların, dizi oyuncularının, medya temsilcilerinin, spikerlerin cirit attığı yer olmamalı. Son yıllarda nice yazarımıza bu görüntüyle haksızlık ediliyor. Sözünü ettiklerimiz, bir başka fuarda boy gösterip gerçek yazarları rahat bıraksalar iyi olmaz mı? Fuarlar şöhretli olanlarla, değerli olanların yarışma yeri midir?

- Değerli arkadaşımız, yazınımızın usta yazarı Burhan Günel, 21 Aralık 2012'de 65 yaşında yaşamını yitirdi. Ardında büyük bir birikim bulunan Günel'in emeği uzun yıllar yeni okur yaratabilecek düzeydedir. Siyasilerin dümen suyunda gitmeyi yayıncılık sanan besleme medyanın haber bültenlerinden bu değerli yazarımızla ilgili bir sesin gelmeyişini doğal karşılıyoruz.

- Yeni bir yıla girdik. Her yeni yıl umutlarımızı, sevinçlerimizi, coşkularımızı tazelemede yeni ufuklar belirlese de yaşamın gerçeğinin ağır basması çoğu düşlerimizi ertelemek zorunda bırakıyor bizi. Yine de karamsar olmadan çoğu beklentimizin gerçekleşmesi umudunu diri tutarak tüm okurlarımıza sağlık ve esenlik dolu nice günler diliyoruz.

Kıyı
KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

Kurucusu: Ahmet Selim Teymur

Yıl: 52 / **Sayı:** 281 / Ocak-Şubat 2013
İki ayda bir yayımlanır / Yerel süreli yayın
ISSN 1300-5367

Kıyı ile bütünleşen değerlerimiz:
Gündoğdu Sanımer - Rasim Şimşek - M. Naci Özkan

Sahibi ve Sorumlu Müdür: Fethi Yılmaz
Sanat Yönetmeni: Ahmet Özer
Yayın Yönetmeni: Ali Mustafa
Görsel Danışman: Mustafa Reşat Sümerkan
Abone: Hasan Kantarcı
Dilsel Düzenleme: Ümit Tarı
Tasarım: Leyla Çelik

Yönetim Yeri / Baskı-Cilt:
Sonhaber Matbaacılık Uzunsokak No: 78/A- Trabzon

Yazışma Adresi: P.K. 183 -Trabzon
Telefon: (0462) 321 14 13
Belgegeçer: (0462) 326 38 14
e-posta: kiyidergisi@gmail.com

Abone Koşulları: Yıllık (6 sayı) 50 TL
Kurumlar, Kamu Kuruluşu ve Tüzelkişiler: 120 TL

Banka Hesap No:
T. İş Bankası Trabzon Şb. 7500-1986344

IBAN TR46 0006 4000 0017 5001 9863 44

Posta Çeki: Fethi Yılmaz 5262051

Temsilcilikler:
Ankara: Mehmet Hançer- Tel: (0533) 447 36 83
İstanbul: Aysel Durgun -Tel: (0216) 496 22 50
İzmir: Raif Özben - Tel: (0232) 420 44 88
Almanya: Ruhi Türkyılmaz - Tel: (0049) 214 691 87

Cevdet Kudret'le Bir Ömür: İhsan Kudret

Efnan Dervişoğlu

"Kadının gönlü, evi satmaya bir türlü yatmıyordu. Her köşede, bırakıp gidemeyeceğini sandığı acı tatlı anıları vardı. Şu köşe odada doğduğunu söylerlerdi. Tavanı nakışlı oda, onun gelin odası idi. İnmeli kız kardeşleri, kubbeli sofanın iki köşesinde otururlardı yıllardır. Sonra bir pazar günü kocasını ayva ağacı dikerken yaka paça edip götürmüşlerdi. Ceketiyle iki mendili koşturmuştu ardında. Ama 'Gereği yok, gereği yok.' demişti götürenler."

Evdeki dosya çokluğuna rağmen bazı fotokopilerin, aradığım gazete kupürlerinin hangisinde olduğunu çoğu zaman hatırlarım. İşte, yukarıdaki satırlar da *Varlık* dergisinin 15 Nisan 1967 tarihli 692. sayısında yer alan "Ayva" adlı öyküden; fotokopi çektirmişim. Öykü "Celile Cem" imzasını taşıyor; yani Cevdet Kudret'in sevgili eşi İhsan Hanım'ın.

İhsan Kudret'in başka öykülerinin olduğunu da biliyoruz. Sunullah Arısoy, Cevdet Kudret'e yazdığı 15 Eylül 1988 tarihli mektupta şöyle diyor sözgelimi: "İhsan Hanımın 'Celile Cem' imzalı öykülerini biliyorum; gerçekten iyi öykülerdi onlar. Ardını bıraktı mı, yoksa yayımlamıyor mu?" [1] Yine aynı mektuptan, öykülerinin; Dost'un kimi sayılarında yayınlandığını öğreniyoruz.

Karayolları Genel Müdürlüğü'nde çalıştığı sırada neredeyse bütün yurdu kapsayan bir geziye katılır İhsan Hanım; konuşmalar yapar genç mühendislere. İki haftalık bu geziden, tuttuğu notlarla döner Ankara'ya.

"Bir gün boş bir kâğıdın tepesine bir başlık attım. 'Boz Yolculuk'. Yazmaya başladım. Gece gündüz çalışarak, heyecanımı yitirmeden yazımı bitirdim. Gördüğüm insanları, evleri, köyleri, kentleri, toprakları kâğıda döktüm" [2] sözleriyle anlattığı on sekiz sayfalık metni *Yön* dergisine postalar; yazı uzun olduğu için tefrika edilir; bir de gerçek adı merak konusu olur. Celile, Nazım Hikmet'in annesinin adıdır; Cem'se, köşe yazılarını beğeniyle okuduğu İsmail Cem'den gelmektedir; anılarından öğreniriz bunu.

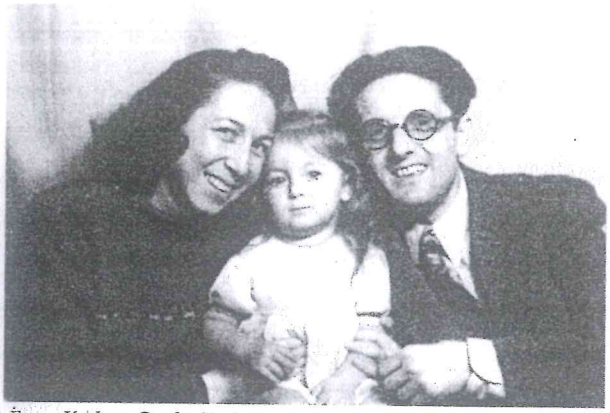
İhsan Kudret'i, 2004'ün temmuz ayında tanıdım. O gün, neredeyse bütün günü birlikte geçirmiştik. Cevdet Kudret'in çalışma masasına, oturduğu sandalyedeki yeşil mindere, kitaplarına, notlarına bakarken bana eşlik eden zarif hanımefendinin yumuşacık sesi kulaklarımdan hiç gitmedi. Kızları Ayşe Kudret'in "ah ah"ını eksik etmeyen bakışları arasında birer de sigara içmiştik karşılıklı; yaptığı bir şey değildi; ama o gün, Cevdet Kudret'le ilgili her ayrıntıyı merak eden biriyle konuşurken dalıp dalıp gitmiş, hüzünlenmiş ağlamış, o arada da bir sigara içivermişti işte.

"Sevgili Efnan Kızıma, en derin duygularla" diyerek imzaladığı *"İhsan Benimle Çalışır mısın?"* adlı kitabı yanı başımda şimdi. Yazısının üzerinde gezdiriyorum parmaklarımı, ne zor! "Şu kitap milleti kadar hükmümüz yok" diyesi geliyor insanın. Kitaplar, kalıcı; gerçek bu.

İhsan Hanım'ın vefat ettiğini dün sabah öğrendim, telefonla. Yumuşacık sesini de alıp gitmişti İhsan Hanım, 96 yıllık bir ömrü takarak peşine.

İhsan Hanım'la Cevdet Kudret, Kayseri'de tanışırlar. Ahmet ve Tevhide Nisari'nin biricik kızları İhsan Hanım, Kayseri Lisesi'nin son sınıf edebiyat bölümündeki üç kız öğrenciden biri, edebiyat öğretmeni Cevdet Kudret'in öğrencisidir. Yazarın, 1992'deki ölümüne dek sürecek elli beş yıllık evlilikleri öncesindeki teklifi, İhsan Hanım'ın anılar toplamına da adını veren "İhsan Benimle Çalışır mısın?" olmuştur.

"Bu ne demekti?.. Çok kısa bir şaşkınlıktan sonra, anladı kız. Bir şey söylemesi, soruyu yanıtlaması gerekiyordu. Aklının kenarından geçmeyen bir anlamı vardı bu sözün... Yoksa, hiç düşünmediğini sandığı çok derinlerde yaşayan bir duyguyu cımbızla tutup çekip çıkardı mı bu tümce?.. 'Bu ne biçim soru?' diye öfkelenmedi. Sevindi mi? Onu da bilmiyor. Gururlandı mı?.. Eh biraz. Hemen şuracıkta, bir iki dakikanın içinde ne yanıt verebilirdi? Zaman kazanmak için 'Annem karışır' deyiverdi. Ayrıldılar." [3]

İhsan Kudret, Cevdet Kudret ve kızları Ayşe Kudret

Ihsan Hanım böyle anlatır o günü, anılarında; başka bir kızdan, bir öykü kişisinin yaşadıklarından söz eder gibi. Kim bilir belki kendi öyküsünü de anlatmak, daha çok öykü yazmak-yayınlatmak istemiştir de edebiyatımızın en çalışkan isimlerinden birinin eşi olmak, ona katkıda bulunmak yetmiştir İhsan Hanım'a.

1937'de evlenirler. Cevdet Kudret 1938'de Ankara Konservatuvarı Edebiyat ve Diksiyon öğretmenliğine tayin edilir; Ankara'ya taşınırlar; kızları Ayşe, 1940'ta Ankara'da dünyaya gelir. İhsan Hanım, 1949'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirir.

Cevdet Kudret, 1954'te yapılan bir görüşmede; "eşim, eserlerimi yazdıktan sonra insafsızca tenkid eder. Ben de hemen onun istediği şekilde değiştiririm." [4] diyecek kadar güvenir İhsan Hanım'a; sadece eş olarak değil, eleştirmen olarak da.

Kızları Ayşe'yi okuldan aldıkları bir günün gecesini anlatırken "Eni doksan santim olan somyamıza üçümüz de sığdık. Birbirimize sarıldık. Mutluluk bu işte!" [5] diyecek kadar aile sevgisiyle doludur. Kocasının öğretmenlikten uzaklaştırılmasına da İstanbul'daki avukatlık günlerinin çok kısa sürmesine de bir şey demeyecek, güçlüklere göğüs gerecektir. Cevdet Kudret'in düzenli bir gelirinin olmadığı uzun yıllar boyunca ve daima yanı başında olacaktır.

"Ne var ki, yaşamak gibi ölmek de insanın elinde değil. Diyelim, iklimi yumuşak bir yerdesiniz. Havada kömür dumanı, mazot kokusu filan yok. Başınızın üstünde pırıl pırıl bir gökyüzü. Günde birkaç saat dağ bayır dolaşıyorsunuz. Her gün doğayla iç içesiniz. Diyelim, karınız da temizlik meraklısı. Günde birkaç kez, saçını süpürge edip her yanın tozunu alıyor (...) ille de tozsuz kâğıtlar arasında oturacaksınız. Eh, doğa temiz, masa temiz, kâğıtlar temiz... Bu koşullar altında ölemezsiniz ki. İster istemez yaşayacaksınız." [6]

Cevdet Kudret, "Af edersiniz yaşıyorum" diyerek başladığı "Yaş Yetmiş Beş" başlıklı yazısının bir yerinde böyle söyler. 1980'lerde Kudret ailesi Bodrum'dadır ve sözü edilen titiz kadın elbette ki İhsan Hanım'dır. Altmış beş yıl aralıksız yazan, araştırma ve incelemeleri ile tanınan bir yazarın eşidir ve düzenli olmak gerektiğine inanır.

"Sen bensiz, ben sensiz bir gün bile olamazdık / Şimdi de sensiz seninle hemhalim" [7] diye yazıverir bir gün. Yitirilmiş bir eşin, çok sevilmiş bir eşin ardından söylenmiş bu sözle de bastıramaz içindekini. Alpay Kabacalı ile birlikte hazırladıkları "Cevdet Kudret'e Saygı", 1993'te yayınlanır. "Elli beş yıllık bir beraberlik. Toplumun çeşitli ve ağır çalkantıları içinde umarsız yıllar, aylar, günler... Pek çok zorlukların beraberce göğüslendiği elli beş yıl... O bağ, o sevgi burada noktalanacak mıydı?.. Olur mu öyle şey!.." [8] diyerek Cevdet Kudret'e yazılmış mektupları günışığına çıkarmaya karar verir. Handan İnci'yle birlikte hazırladıkları "Cevdet Kudret'e Mektuplar", 1995'te yayınlanır. Sonra da sıra anılarına gelir; adı yıllar önce Kayseri'de konmuştur: "İhsan Benimle Çalışır mısın?"

"KİTABIMI, yazılışı sırasında titizlikle irdeleyen, takıldığı yerleri bir kez daha gözden geçirmem için yakamı bırakmayan, yaşamımın tadı tuzu, tek ve güçlü payandası Ayşe'me armağan ediyorum." [9] ithafıyla başlayan anılarında bir dönemin siyasal ve kültürel atmosferinden, portrelerinden yarınlara aktarılacak çok şey buluruz.

Son yıllarını yoğun sağlık sorunlarıyla geçiren İhsan Kudret, uzun bir süre yatağa bağlı kalır. Kızı Ayşe Kudret'le her telefon görüşmemizde sıkıntı duyarak sorardım bazı şeyleri.

O gün gülmüştük de İhsan Hanım, çocuklaşmıştım yanınızda, öylesine müşfiktiniz ki... Sevgili Ayşe Kudret'in hazırladığı masadaki zeytinyağlıları da unutmuş değilim; ne çok özen gösteriyordu size. Ama yetmiyor işte "ömür" dediğimize.

İhsan Kudret

Cevdet Kudret'in çileli yaşamının sorunlarına, onunla birlikte elli beş yıl göğüs geren İhsan Kudret'i 17 Aralık günü yitirdik. Ondan geriye; sevdiğine sunulmuş bir hayat, sözünü ettiğimiz kitaplar ve ancak meraklısının; kütüphanelerin tozlu raflarındaki ciltlenmiş dergilerde bulabileceği öyküleri kaldı.

Saygı ile anıyoruz...●

Dipnotlar:

1 İhsan Kudret, Handan İnci, *Cevdet Kudret'e Mektuplar*, Ümit Yayıncılık, Ankara 1995, s.270.

2 İhsan Kudret, *İhsan Benimle Çalışır mısın?*, İnkılâp Kitabevi, s. 104.

3 A.g.e., s. 5-6.

4 Tahsin Yıldırım, *Eşlerinin Gözüyle Edebiyatçılarımız*, Selis Kitaplar, İstanbul 2003, s. 158.

5 İhsan Kudret, *İhsan Benimle Çalışır mısın?*, İnkılâp Kitabevi, s. 85.

6 Cevdet Kudret, *Kalemin Ucu*, Cem Yayınevi, İstanbul 1991, s. 224-225.

7 İhsan Kudret, Alpay Kabacalı, *Cevdet Kudret'e Saygı*, Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 14.

8 İhsan Kudret, Handan İnci, *Cevdet Kudret'e Mektuplar*, Ümit Yayıncılık, Ankara 1995, s. 11.

9 İhsan Kudret, *İhsan Benimle Çalışır mısın?*, İnkılâp Kitabevi, s. 3.